

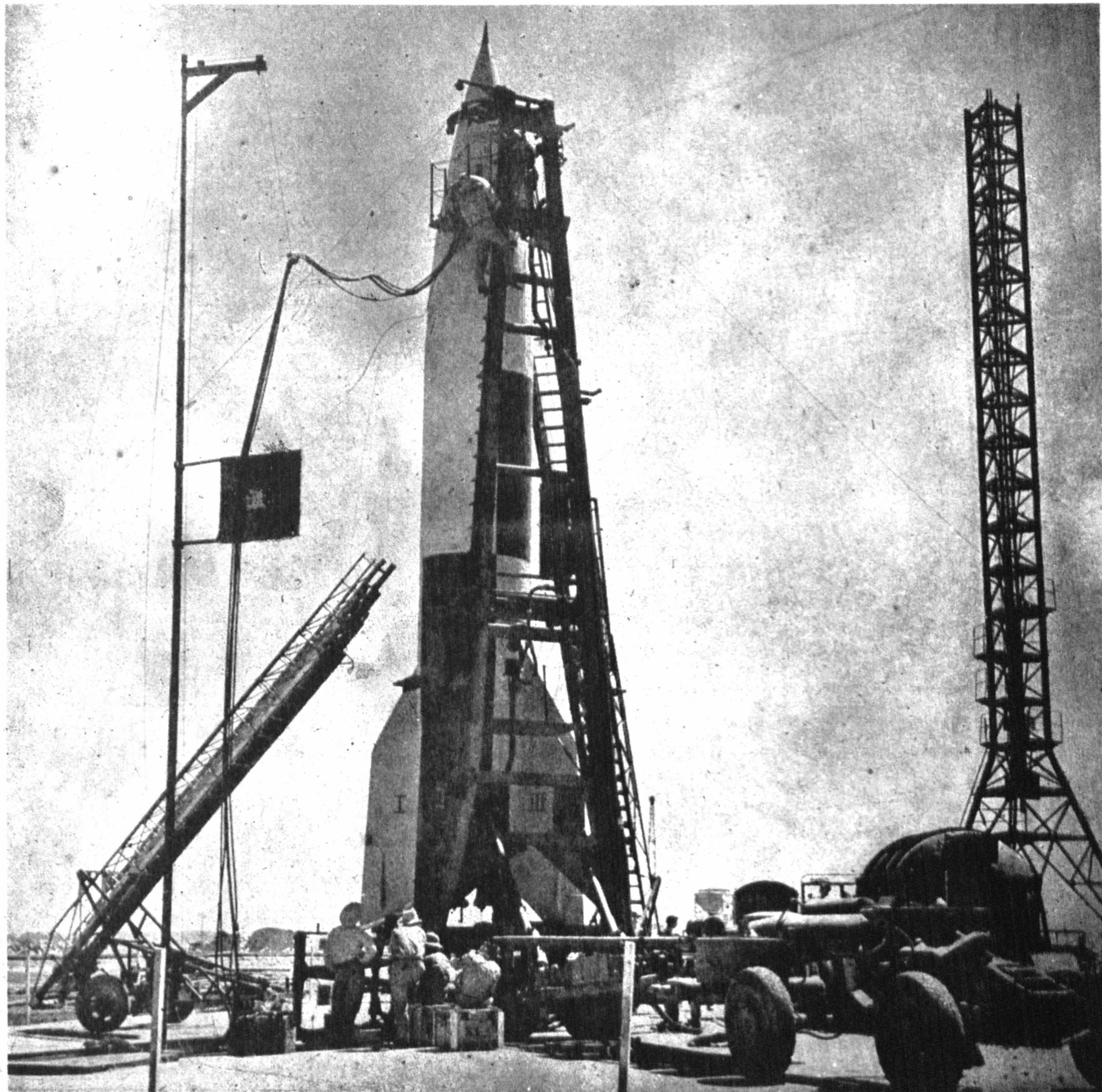

ПУТЯ

УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА
№ 1739

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ТИЖНЕВИЙ ЖУРНАЛ

У ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

ДОКИ ТЕОРІЯ ВИПРАВЛЯТИМЕ ДІЙСНІСТЬ? — П. Гонта	Стор. 3
У ТИХООКЕАНСЬКОМУ ПРОСТОРИ — А. Вовченко	4
МАЛЯР ЧЕРЧІЛЛ — М. Т.	5
КІНО-КРИТИКА ВІТАЄ	5
ЄВРОПА ПЕРЕД КРИЗОЮ	6
ФАУ-2 У США	7
ЙОГО ІМ'ЯМ — М. Янішевський, К. Яворський	8
ОСЕЛЯ В КОРНБЕРЗІ — М. Кравчук	11
ТАЄМНЕ ПИСЬМО	12
АНДОРА — Ш. Кацандер	13
ОЛЕНА ПЧІЛКА — П. Оксаненко	14
БІБЛІОГРАФІЯ	14
СПОРТ, РОЗВАГИ	15

НА ОБКЛАДИНЦІ — (до статті на стор 7).
США випробовують ракети.

*

»Пу-Гу« виходить щотижня.

Ціна окремого числа 3 н. м.

Передплата — 12 н. м. місячно, на 3 м-ці —
36 н. м. Гроші висилати поштовими пере-
казами на адресу видавництва.

Видавець і головний редактор —

ВОЛ. ЧАРНЕЦЬКИЙ.

*

Адреса редакції та видавництва:

Augsburg, Bismarckstraße 13 II.

Verlag „Pu-Hu“. Telefon 8885

*

Published under D. P. Publications

License US-E-4,

OMGB. Information Control Division.

Klischee: Behnsen & Co., Augsburg.

* Druck: H. Mühlberger, Augsburg. — 7. 47.

Страйк шоферів у м. Сант-Яго (Чіле).
Страйкарі закидали камінням автобуси,
коли їх водії не приєдналися до страйку.
Під час заворушень 4 особи були убиті,
50 заарештовано. На фото: (вгорі) військо
перевіряє документи на вулицях Сант-Яго
під час страйку.

Сім російських журналістів розпочали
16. червня 1947 р. подорож по американській
зоні. У Вісбадені їх прийняв директор місце-
вої військової управи. На фото (посередні)
російські журналісти на прийнятті у дирек-
тора військової управи (ліворуч): Ніколай
Драчинський («Правда»); Едвард Гольдніс
(Інформаційне бюро); Георгій Корольков
(Інформаційне бюро); Борис Тартаковський
(Інформбюро), перекладачка і директор
військової управи м. Вісбадену.

В Угорському місті Чегедін на одних зборах
з приводу партійного свята, куди зібралось
приблизно 150 комуністів, сталася велика
бійка, з якої багато учасників вийшли
пораненими. На фото (внизу) учасники бійки
кидаються з стільцями на озброєного па-
лицю супротивника. (Фото А. П.)

Париж 18 червня ц. р. святкував день проголошення руху спротиву Німеччині в 1940 р. Генерал де Голль запалює «вічне полум'я» у фортеці Валеріян.

Доки теорія виправлятиме дійсність?

Перелічуючи в статті «Маршалл шукає ключа до європейської самопомоги» фактори сучасної європейської економічної кризи, спеціальний кореспондент газети «Нью-Йорк Таймс» Джеймс Рестон зазначає серед них «політичний поділ між Сходом і Заходом».

Пояснення цього поділу, що все більш непокоїть світову громадську думку, знаходимо в основах теорії розвитку суспільства, як його розуміє діалектичний матеріалізм. Як відомо, рушійною силою цієї науки стала діалектична тріада «поставленого з голови на ноги» Гегеля.

Тріада Гегеля має значення для розвитку взагалі. Застосована до розвитку суспільства, вона може мати різні аспекти: релігійний, економічний, державний і т. ін. Застосовуючи тріаду в своїй науці історії, діалектичні матеріалісти накреслили таку схему: докласове суспільство, доба рабства, феодалізм, капіталізм, соціалізм. Першу ланку вони прийняли тезою, другу, третю й четверту антитезою і п'яту синтезою. Отже, почавши від тези — докласового суспільства, збагатившись змістовно в періоді антитези, людство має перейти знов до безкласового суспільства, перемігши через світову революцію капіталізм.

Вживаючи чужої методи, матеріалістичні

діалектики не виявили ніякої оригінальності і в матеріалі його застосування. Їхня класифікація періодів явно запозичена з підручників історії початкових шкіл минулого сторіччя. Докласове суспільство — це доісторична доба; рабство — це стародавній світ; феодалізм — це середньовіччя, а капіталізм — це новий час. Цей цілковито штучний і лише методологічний поділ набрав у марксистських діалектиків догматичної скостенілості. Називаючи сучасних істориків «модернізаторами», вони не хочуть бачити того, що історія людства не вкладається в такі штучні рамки; що так звана «доба рабства багата на елементи феодалізму, капіталізму й соціалізму так само, як «доба соціалізму» в советському виданні має незперечні риси феодалізму — в колгоспах і навіть рабства — примусова праця в концтаборах і т. ін.

Знаходячи якісь спільні риси між життям вільної людини доби «первісного комунізму» і бюрократичною державною Леніна, суворі догматики хотіли б, щоб історія розгорталась канонізованим від них шляхом. Але дійсність не виправдала їх сподівань.

Війна хоч і принесла советській державі перемогу в її спільній боротьбі з західними демократіями, але передбачена після неї революція не відбулася. Народи, втомлені

воєнними злиднями й жахом тоталітарної окупації, прагнуть лише економічного відродження шляхом демократичної законності. Навіть у країнах «советського блоку» Східної Європи, де протикапіталістична революція була б для «пригнобленого пролетаріату» легкою справою, вона не тільки не відбулася, але й вибори дали комуністам більшість міністерських портфелів лише в Болгарії й Албанії, тоді як в Югославії, Румунії, Угорщині, Чехо-Словаччині, Польщі й Фінляндії комуністичні міністри становлять кабінетну меншість. В решті європейських країн лише Франція й Австрія мають тепер по одному комуністичному міністру.

Зі стабілізацією світового господарства та виведенням окупаційних військ шанси світової революції ще зменшаться. Оцінка діалектичними матеріалістами цього становища спричинилася до провалу московської конференції та відсутності згоди щодо економічної уніфікації Німеччини, а також щодо австрійського мирного договору. Така політика не дає змоги Європі залікувати завдані їй війною рани. Навпаки, ще загострює кризу й веде до хаосу.

Єдина економічно здорова сьогодні й міцна країна світу — США робить усе
(Продовження на стор. 7)

залізниці, ще й південні береги багатого на вугілля Сахаліну, відійшов тепер у минуле, як і сама царська імперія.

Після виходу Росії з першої світової війни для Японії відкрилась сприятлива перспектива поширити свій вплив у східному Сибірі. Цілими роками сиділа Японія в російських пребережних провінціях, у Владивостоці і далі аж до Байкальського озера. Але Росія зміцнила свою урядову систему, а також і Армію, і Японія мусила відійти.

Світова історія ніде не могла показати такого щільного сплетення між політичною владою і економікою, як у боротьбі за Тихий океан. Сполучені Штати спочатку мали на Тихому океані виключно економічні завдання, а саме, торгівлю в Китаї, що довгий час був єдиною торговельною потугою в східній Азії і в Тихому океані. У XVIII столітті торгівля в Китаї все ще залишалася монополією Англії. Англійські кораблі обходили навколо південної Африки, навколо рогу Доброї Надії до східної Азії. Лише після здобуття незалежності починають торгівлю також американські купці, обходячи навколо південної Америки. Китай був країною, в якій мали свої інтереси сусідні держави. Китайська людність чисельно переважала японську не менше як у 10 раз. Китайці загалом були працьовиті, а їхні життєві умови були дуже скромні. Китай був багатий також на сировину. Через це великі держави змагалися одна з одною, щоб посидати китайські джерела сировини з своїми власними заходами. Для цього вони будували залізниці, закладали торговельні підприємства, банки, різні промисли, копальні, щоб щораз більше впливати на простори великої країни та її економічний розвиток. Сильні позиції, що їх здобули Сполучені Штати у державі маршала Чан-Кай-Шека в другій світовій війні, відомі. Однак, дальших успіхів американському генералові, теперішньому міністрові зовнішніх справ Маршаллові досягти не вдалося. Не досягнувши цих успіхів, повернувся він до Америки.

Наслідки другої світової війни надали зовсім іншого вигляду також обличчю Тихого океану. Тепер Японія зовсім виключена із впливу на Тихому океані. Торгівля провадиться тут між трьома великими державами: США, Англією й Росією. Англія знову стала твердою ногою на своїх старих опірних пунктах. Як на європейському суходолі, так і на тихоокеанських просторах інтереси обох англо-саксонських народів погоджені. Розбіжними лишаються інтереси Сполучених Штатів Америки та Союзного Союзу, двох великих претендентів на Великому океані.

Було б неправильно, якби ми замовчували факт, що взаємини між Вашингтоном і Москвою на початку другої світової війни були не дуже сердечні. До 1933 року між цими державами загалом дипломатичні взаємини були перервані. Тільки президент Рузвельт знов налагодив зв'язки між США і СССР. Кожна війна, розв'язуючи запутані проблеми, водночас створює нові. Проблема фашистського імперіалізму виключена. Але натомість повстали інші питання, що рухають світом і стають вирішними. До цих питань належать взаємини між Америкою й Росією, що є подібні величиною своїх обширів, як і природними багатствами.

Ці дві могутні держави стоять тепер у фокусі світових подій. Між цими двома державами при їх відмінних державних і політичних структурах існують чималі розбіжності, які щораз більше загострюються і ускладнюються.

А. Вовченко.

Маляр Черчілл

Про те, що Вінстон Черчілл, прем'єр Англії з часів світової війни і теперішній лідер опозиції в англійському парламенті, визначний політик, — знають усі. Про те, що він добрий журналіст і письменник — чули багато. Але про те, що він визнаний... маляр, мало хто знає.

В. Черчілла називають його земляки геніальним, але є немало серед них і таких, що не говорять про нього інакше, як про... «великого дилетанта». Але будучи об'єктивним, треба визнати, що Черчілл таки всебічна людина, що його життя встелено не тільки невдачами.

Світ до недавня не знав, що Черчілл уме малювати, до того ж непогано. Оглядаючи картини якогось пана Вінтера, жоден аматор мистецтва не міг запідозрити, що за цим псевдонімом криється великий англійський політик. Щойно тоді, коли критика почала дуже прихильно висловлюватись про твори пана Вінтера, виявилось справжнє прізвище автора.

Вінстон Черчілл оголосив коротку статтю (10 доларів за слово), відкривши свій псевдонім та описавши, яким чином став він малярем.

У цій статті — «З малярським пензлем», читаємо: «Я прожив сорок років, ніколи не мавши в руках малярського пензля. Малювання картин було для мене завжди чимсь повним таємницею. Якщо хтось несподівано захопиться новою пристрасстю до фарб, палітри й пензля, маючи при цьому успіх, то таке переживання слід уважати за дивне й щасливе.

Коли я відійшов з кінцем травня 1915 з адміраліції, я був присуджений до примусового безділля, хоч усе моє «я» аж кричало, вимагаючи праці. І тоді, несподівано, на селі, попала мені до рук коробка з фарбами моїх дітей. Мої перші спроби скористатися з їхніх фарб привели до того, що наступного дня я роздобув собі все малярське приладдя. Наступний крок — почати малювати. Палітра горіла прекрасними фарбами. Недоторкане молочно-біле полотно лежало передо мною. Пензля, що його я досі ніколи не вживав, тримав я прямовисно в повітрі. Доволі незручно взяв я на пензель дрібку блакитної фарби і з безконечною уважливістю зробив ним на полотні риску, з палець завдовжки. В цю хвилину я почув мотор авта, що саме проїздило, і з нього вийшов ніхто інший, як здібна дружина славного портретиста сер Джона Левері. — «О, ви малюєте? Чого ж ви вагаєтесь? Давайте мені одного пензля, цього грубого». Умокнула пензля в терпентину, перескочила з білої до синьої фарби, відважно вхопила мою палітру й рішуче мазнула кілька разів, на мого соромливого полотна.

Шлях був протоптаний. Я вхопив найгрубшого пензля і з справжньою злістю кинувся на мою жертву. Від цього дня я ніколи не мав найменшого страху перед полотном. Цей відважний початок — найважливіше з усіх речей у малярському мистецтві. Але не треба хотіти надто багато. Треба вміти вдовольнитися радісною прогулянкою в країну фарб. А для цього єдиним важним білетом стає відвага.

Так народився маляр-мистець Вінстон Черчілл.

М. Т.

Під час заворушень, що відбулися нещодавно в Індії, велика кількість людей загрожених областей мусили рятувати своє життя втечею. На фото втікачі із провінції Лягоре з рештками їх пожитків прибули на залізницю Дельги. (Фото А. П.)

Кіно-критика вітає діккенсівський фільм

Новий англійський фільм викликав ентузіазм серед нью-йоркських критиків. Це фільм «Великі сподівання», що відтворює одян з менш відомих романів Чарлза Діккенса. Публіка поділяє захоплення критиків.

Ентузіазм, що його викликає фільм, здобуває йому не лише талановите зображення повнокровних характерів дев'янадцятого сторіччя та багата атмосфера книжки Діккенса, що її англійські кіноактори схопили з рідним смаком і правдивістю.

Всі чари «Великих сподівань» сконцентровані в двогодинному фільмі, вся напруженість історії маленького Піпа, хлопчика-сироти, що дружить з в'язнем утікачем, загадково знаходить засоби стати «джентельменом» і вступає в життя, повне захопливих пригод і кохання.

Але фільм буде популярним також тому, що він втілює історію з геніальною силою гумору, уяви, співчуття й моралі. Піп не «голлівудівський герой»; тожко зображений грою Джона Мілза й Антоні Вейгера. Так само яскраві й інші персонажі: Джо Гарджері — коваль, приятель Піпа (грас Бернард Майлз); Ягерз грізний законник, що за машкарою страховища має золоте серце (Френсіс Л. Суліван); Естела, вродлива героїня (Фінлей Кюрі); в'язень з кам'яним обличчям, скажена міс Гавішам і дванадцятка дрібніших діккенсівських персонажів. Усі вони створюють чудову картину, теплу, чарівну, запальну.

Європа перед кризою

Фізично й політично тортуровану Європу роздирає ідеологічна боротьба між «правими» й «лівими» різних відтінків — боротьба, що від неї залежить увесь комплекс світових стосунків.

Дві дійсно великі держави, Сполучені Штати і Советський Союз, втягнені посередньо й безпосередньо в це змагання на континенті, що лежить між ними.

Щомісяця відчувається нове порушення ідеологічної рівноваги. Сучасний державний переворот в Угорщині зміцнив панування лівого прокомуністичного крила в цій країні. Він поставив під контроль советської коаліції майже весь судноплавний простір Дунаю. На цьому водному шляху невизначені залишається лише політичне майбутнє Австрії.

СОВЕТСЬКА СФЕРА ВПЛИВУ

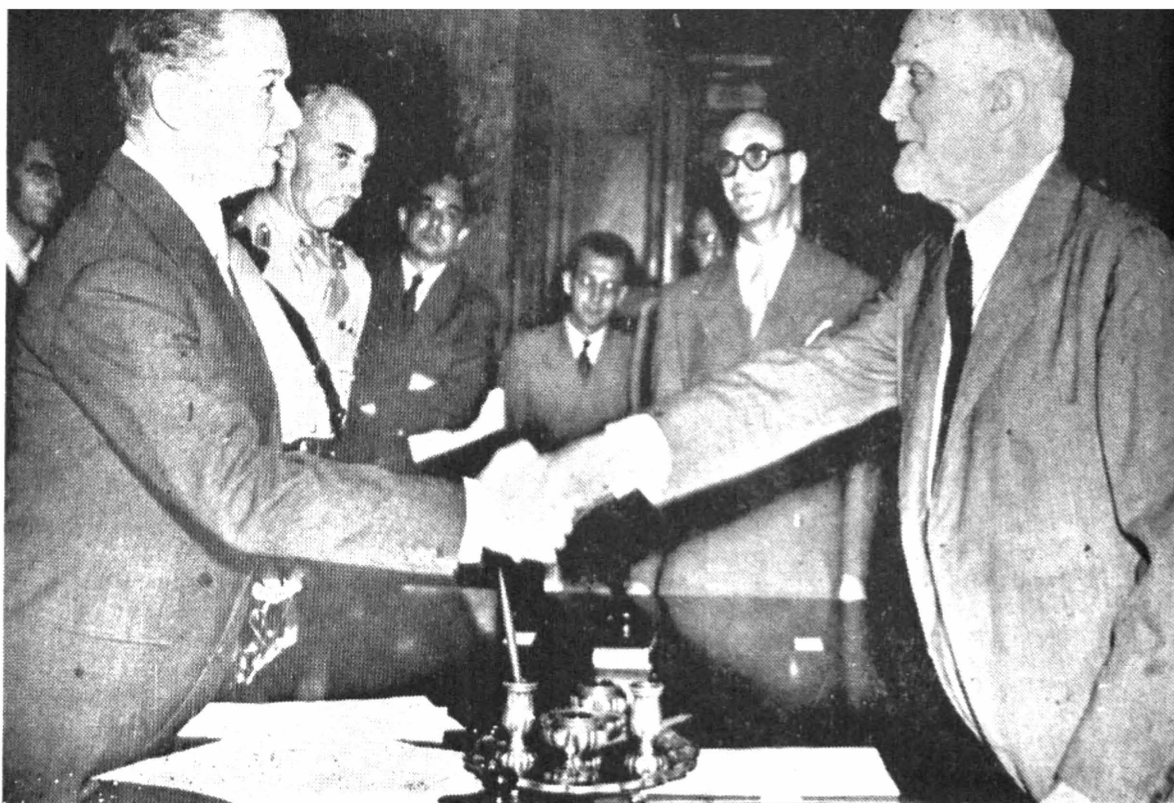
Різними засобами майже вся східна й центральна Європа втягнута в сферу советського впливу й контролю. Фінляндія, Польща, Югославія й Албанія втягнуті в советський пояс незалежно від бажання чи небажання їх населення. Це значить, що коли б між Советським Союзом і Заходом спалахнула війна, ці країни були б використані Сов. Союзом. При умовах, у яких вони перебувають, на такий випадок ніхто б не цікавився поглядами населення.

Контролюючи території цих країн, ССРСР користується чималими фізичними, економічними й стратегічними перевагами, на які, за переконанням советського уряду, він має право, зважаючи на його жертви в цій війні. Ось вони: контроль Дунаю і східно-європейської торгівлі, повний контроль Чорного моря до проток; стратегічний кордон на Карпатах, контроль над Фінською затокою, східною Балтикою і, практично, Адриатикою; левина доля сировини й промислової продукції Балканів (сталь, вугілля, нафта, табак і готові вироби) і, комерційно, Угорщини, Чехо-Словаччини й Польщі.

В додаток советський бльок володіє чудовою позицією — пляндармом, щоб вдертися в інші життєві простори. Для зручності цей бльок і його ідеологію називають «лівими».

Хоч філософську базу цієї ідеології становить доповнений Леніном і Сталіном марксизм, вона репрезентує форму уряду, далеко авторитарнішу і менш вільну, ніж та, яка машина советської пропаганди постійно називає «правою». Для агітаційної мети Москва мало відрізняє дійсно праворадикальну диктатуру в Іспанії від англійського соціалізму й американського республіканізму.

Крайнє праве крило в Європі — це іберійський півострів: Іспанія й Португалія. Вони репрезентують форму середньовічного політичного життя, що існує лише завдяки непорозумінню між рештою світу. Десять між цим дійсно правим крилом і демократичною, в західному розумінні, групою країн лежать Греція й Туреччина. Греція, спустошена громадянською війною, спровокованою лівим бльком, перебуває під системою військових законів і квазі-диктатурою, але рівночасно зберігає елементи дійсно демократичних форм. Грецький уряд був обраний законно, а король повернувся

Італійський міністр зовнішніх справ підписав 14 червня 1947 р. в Римі Британсько-Італійську угоду, згідно з якою усі англійські війська за 90 днів після ратифікації італійського мирного договору мусять покинути Італію. На фото британський посол у Римі сер Ноель Чарлз (ліворуч) потискує руку італійському міністрові зовнішніх справ панові Сфорца після підписання угоди. (Фото А. П.)

після відкритого чесного плебісциту. Переборовши свої сучасні труднощі, Греція, без сумніву, повністю прийме ідею демократії.

Туреччина ще залишається на половині шляху між східним деспотизмом минулого і республіканською демократією майбутнього. Кемаль Ататюрк не міг досягти за своє фантастично енергійне життя чогось, а після його смерті світові кризи, зовнішні загрози (спочатку з боку Німеччини, потім ССРСР) і брак широкої групи досвідчених демократичних лідерів не дали змоги цьому напрямові розвинути.

На теренах двох окупованих країн — Німеччини й Австрії — ідеологічне і політичне змагання великих держав триває з усією силою. Решта несветської Європи перебуває ідеологічно в однаковому кошику — соціалістичному, демократичному або соціал-домократичному.

ФРАНЦІЯ Й ІТАЛІЯ

Сюди належать Скандинавія, Голляндія, Бельгія, Франція, Швайцарія, Італія і Британські острови. Але і в цьому великому й густо заселеному районі відбувається завзяте політичне змагання, що вже цього року може набрати драматичного й небезпечного розвитку — передусім у Франції й Італії.

Сполучені Штати підтримують в обох цих країнах спокійно й постійно те, що можна назвати елементами центру. У Франції Америка допомагала народнім республіканцям або соціялістам, чи обом партіям зразу; залежно від політичної ситуації моменту. Ця допомога мала форму фінансових позик і пропаганди.

В Італії після швидкого занепаду «Партії Дії» колишнього прем'єра Ферруччо Парі США енергійно підпирали християнських демократів де Гаспері — еквівалент Французьких народніх республіканців, не марнуючи часу на об'єднаних соціялістів, що явно мали бути пожерті комуністами. Британці додержуються загалом тієї самої політики.

ДВІ ПРОТИЛЕЖНІ КРАЙНОСТІ

Це англо-американське прагнення підтримувати поміркований центр, що сім років тому назвали б дуже лівим, зустрічає опозицію з двох протилежних боків: міцної

комуністичної партії, підпертої Москвою і ростучих місцевих правих груп або рухів, що їх політичне обличчя важко точно розпізнати, бо вони перебувають ще в аморфному стані. Скільки відомо, ці організації ще не одержували підтримки з-за кордону.

В Італії рух «Звичайної Людини» Джульємо Джаніні — це без сумніву, правий рух. На жаль багато італійців, стурбованих ростом комунізму, та через брак кристалічної певності в програмі християнських демократів пішли за джанінівською агітацією. Поміркований центр втрачає силу, не драматично, але постійно, на користь крайнім: правій і лівій. Сполучені Штати стурбовані таким станом, бо контроль над Італією — це контроль над усім середземноморським басейном.

ЧЕРВОНІ ТРИМАЮТЬ ПРОФСПІЛКИ

Франція перебуває трохи в іншому стані, але в усякому разі не легкому. Хоч Французький комунізм усунутий з уряду і перейшов до оборони, він ефективний, міцний і небезпечний. У Франції комуністична партія контролює профспілки так само, як і в Італії комуністи зміцнюють свої позиції в Загальній Федерації Праці.

Помірковані політичні партії переживають скрутний час. За минулий рік соціялісти безперечно втратили силу на користь комуністам. Вважають, що багато французів, які голосували раніш за народніх республіканців, звернулись до правих або до нового об'єднання де Голля, яке покищо трудно проаналізувати.

Який буде результат цього напруження? В Італії вже цього літа напевно почнеться нова, навіть гостріша криза. Вона приведе до кристалізації становища і розкриє закулісну боротьбу англо-американців та ССРСР у центральному середземномор'ї, де маршал Тіто ретельно працює на свого приятеля Сталіна.

Вашінгтон хотів би зберегти в усіх спірних країнах режими, по змозі близькі до нашого. Це значить — система парламентарних партій і демократичні гарантії.

З англійської переклав П. Т.

(Продовження)

можливе, щоб допомогти Європі, але кошти для полегдження європейської економіки (від 5 до 6 мільярдів доларів щороку) на протязі кількох наступних років, як підрахував відомий американський економіст Коген, великі навіть для США. Крім того, непов'язана координованим пляном та ще при описаній політичній ситуації ця допомога може не принести бажаних наслідків.

Через державного секретаря Сполучених Штати звернулись до європейських країн з закликом, що має всесвітнє значення. Виступаючи перед зборами Гавардського університету, де недавно Маршалл одержав звання почесного доктора, він заявив: «Наша політика не скерована ні проти якої країни, але проти голоду, злиднів, розпачу й хаосу. Її мета — відродження світової економіки, що створила б політичні й соціальні умови для можливого існування вільних інституцій. Я переконаний, що допомога не може обмежуватись на окремих чергових кризах... Ініціатива повинна прийти з Європи... Програма допомоги мусить бути спільною, схваленою кількома, якщо не всіма, європейськими націями.»

Заклик Маршалла знайшов жвавий відгук у Європі. Британський міністр закордонних справ Бевін негайно виїхав до Парижу, щоб опрацювати з Бідо спільні заходи. Одночасно французький посол у Вашингтоні Анрі Бонне від імені свого уряду запевнив Маршалла, що у Франції надають великого значення американській пропозиції. З свого боку президент США Трумен схвалив ініціативу Маршалла, заявивши під час своєї канадійської подорожі: «Ми будемо підтримувати тих, хто має намір керувати в себе по-своєму і поважати право інших робити те саме.»

Маршалл звернувся також і до советського уряду, але той не поспішав, як і завжди, виявляти свою позицію.

Зрештою советський уряд згодився взяти участь у конференції, і в п'ятницю 27 червня в Парижі зустрілися міністри Бідо, Бевін і Молотов, щоб обговорити «програму координованого відновлення Європи».

Напередодні цієї конференції англійський часопис «Дейлі-Мейл» характеризував становище в Європі такими словами: «Європу відділяють тільки кілька місяців від загальної катастрофи. Тільки допомога Америки може врятувати від цієї катастрофи.» «Дейлі-Гералд» писала: «Становище в Європі загрозливе; не терпить зволікань.»

Перші дні конференції з її таємним засіданням не принесли нічого втішного для тих кіл європейської громадськості, що плакала ілюзії щодо позиції советського уряду.

Опубліковані в понеділок 1. липня комюніке про наради трьох міністрів залишають дуже мало ґрунту для ілюзій.

Молотов у Парижі, як і на попередніх зустрічах і конференціях, зайняв позиції, гостро протилежні західним країнам, позиції, які провадять не до координації й об'єднання, а до розбиття сил і хаосу та унеможливають допомогу США.

Конференція в Парижі — ще не закінчена і невідомі її наслідки. Але позиція Молотова досить визначає, що й ця остання спроба порозуміння та співпраці для відбудови зруйнованого війною світу втрачає шанси на успіх.

Советський Союз, здається, і далі йтиме за своїми ілюзорними догмами, і далі намагатиметься допасовувати дійсність до не виправданої доктрини.

Західні демократії готові покладатися на власні сили, спираючись на господарські ресурси й міць Сполучених Штатів.

П. Гонта

ФАУ-2 У США

Армія нагадала населенню США, як наука помножує можливості майбутньої атомової війни. На блискучому білому піску дослідного обширу в Новому Мехіко, вистрелено німецьке стрільно фау-2, першу з серії ракет, що мають бути випробувані цього літа. Минулої війни фау-2 переносила максимально на 230 миль тонну звичайної сильно-вибухової речовини. В наступну війну подібні ракети зможуть переносити атомові бомби до кожного місця на землі.

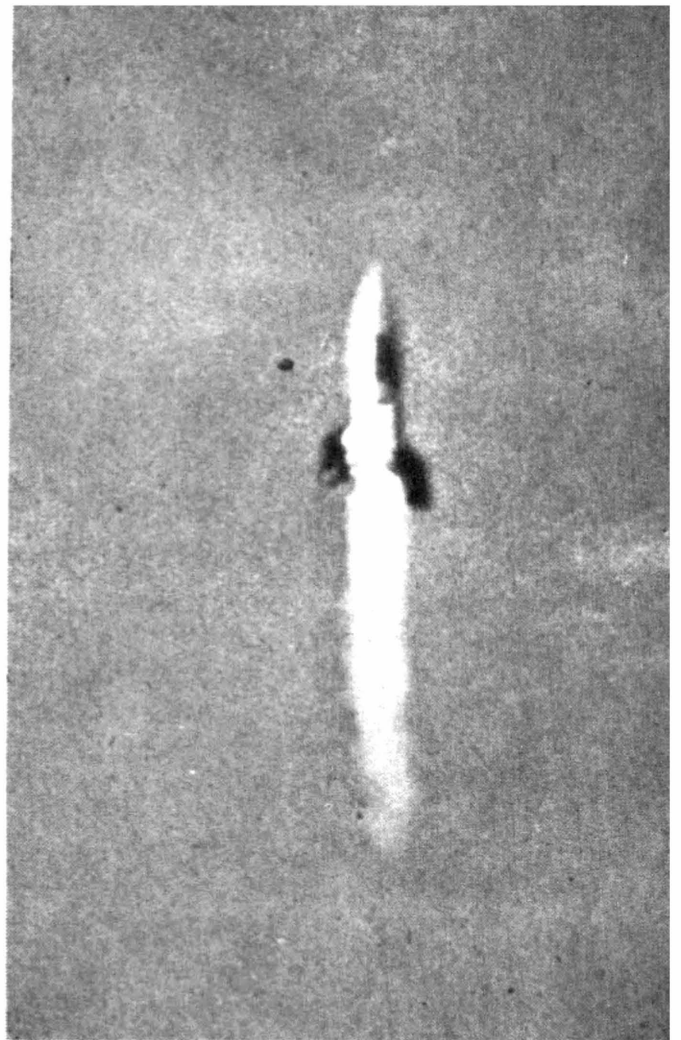
Головною метою дослідів армії було приготувати США до можливості такої війни. А що німецькі ракети технологічно далеко переважали всі інші, то армія сподівалась, що досконалим вивченням фау-2 США може розвинути й поліпшити свою продукцію. Армія розробляла також можливу оборону від ракет, випробовуючи радар проти фау-2 в леті.

Але досліди з фау-2 — це щось більше, ніж лише розвиток нової зброї й захисту. Перша ракета в Новому Мехіко мала лише радіо для радару. Дальші ракети будуть устатковані приладами, що дадуть інформацію про температуру, гази й космічні промені в маловідомій горішній атмосфері земної кулі.

Балансуючи на своєму вогневому хвості, фау-2 піднялось майже вертикально з пустелі Нового Мехіко і зникло в хмарі з власної пари. Через п'ять хвилин воно повернулось, щоб зробити велику ліжку на віддалі 37 миль. Ракета піднялась на висину 72 миль. Повільно стартуючи зі слабким тріскучим шумом, вона набирала швидкості з приголомшливим ревом. На кінець першої хвилини лету ракета досягла швидкості 2.900 миль за годину. В той час, коли десята частина пального залишалася ще невикористаною, мотор фау-2 був вимкнений через радіо, відповідно до розробленого плану безпеки. Хоч підняття ракети було нормальне, треба було запобігти всяким можливостям її виходу за межі 125-мильного дослідного обширу. Наступні ракети будуть допущені до максимальної висини, можливо, до 120 миль.

Поки мотор працював, фау-2 залишало на шляху лету просту темну смугу, вихлипного газу. Коли прилади з землі не спромоглися повністю закрити хлипаки, позаду ракети з'явилась важка хмара пари, що швидко була перетворена стратосферними течіями на спіралю, помітну на віддалі 21 милі. Звідти, хоч мотор і був вимкнений, інерція рухала ракету до іоносфери, де нема звуку і небо чорне.

Вистрелена на Білих Пісках ракета фау-2 належала до трофеїв війни США в Німеччині. В Нордгавзені американці знайшли досить частин, щоб зробити сто штук фау-2. Вони відшукали також групу німецьких експертів, що з гордістю показали, як треба зібрати ці частини. Частини ракет і німецькі фахівці були перевезені до Білих Пісків. Ключем успіху німецького фау-2 стали паливні помпи й жироскопічний контроль. Помпи рухає мініятурна парова машина, потужністю на 580 механічних сил, що працює в наслідок згорання водню пероксиду та перманганату. Вона подає рідинний кисень і алкоголь з великою швидкістю до камери згорання. Змішуючись там, вони горять шаленим полум'ям, що вилітає зі швидкістю 6.800 футів на секунду. Жироскопи дають змогу певний час змінювати курс ракети і скеровувати її до мети. За

На висині 130 футів ракета летить зі швидкістю 60 миль за годину.

війни фау-2 були досить точними для бомбардування певного обширу, але не могли влучати в окрему мету. Зрозуміло, при атомових бомбах бомбардування обширів буде достатньо точним.

Головний корпус фау-2 повністю заповнений алькоголем і рідинним киснем. На носу — бойова голова й жироскопи. У хвості — мотор. Фау-2, що його вистрелили в Новому Мехіко, не мало вибухової речовини в бойовій голові. Хоч німці дізнались, що одна з п'ятьох фау-2 не вибухала, все ж їх ракети були далеко досконалішими, ніж американські, що з них найкраща була тоді 16-футова «ВАК Корпорал».

З висоти 160.000 метрів...

Найцікавіше в світлині, зфотографованій з висоти 160.000 метрів, те, що вона виразно показує кулявату форму землі. В голову німецької ракети фау-ІІ були вбудовані автоматична фотокамера й наукові прилади для дослідження умов погоди на великих висотах. Це дало можливість зробити знятки з неймовірних висот. За час своєї п'ятихвилинної ракетної подорожі камера повністю використала 150 метрів фільму, щоб кожну секунду робила по 4 знятки. Найбільша швидкість ракети була 12,2 км. за секунду. Світлина з найвищої точки лету, де теоритична швидкість дорівнює нулеві, зроблена в найсприятливіших умовах, бо при відсутності руху нема знеправлень. Коли ракета летить униз, камера й інші прилади автоматично викидаються на висоті 7000 метрів в її голови. Хоч вони добре захищені, однак рідко трапляється, щоб інструменти досягли землі непошкодженими. Це не дивно, якщо пригадати, що вони падають зі швидкістю 150 метрів на секунду. Але фільми зберігаються звичайно в такому доброму стані, що дають повну картину різноманітних виглядів земної поверхні.

ЙОГО ІМ'ЯМ

Кіно-роман за оригінальним сюжетом і опрацюванням фабули Миколи Янішевського

(Продовження)

— Бовдур! Скільки раз учив тебе, — не Тюмель, а майор Гаррі Годнетт.

— Забувся, пане... пане...

— Стань лицем до стінки, щоб я не бачив твоєї дурної фізіономії. Тисячу раз повтори: »Майор Гаррі Годнетт«.

— Яволь! — клацнув закаблуками Сепп і, уткнувшись в рекламний плякат молочної каші »Нестле«, в такт до розмірного стуку вагонних коліс повторює:

»Майор Гаррі Годнетт, майор Гаррі Годнетт«...

Поїзд щораз дужче підсилює біг, і Сепп, намагаючись не відстати від такту, щораз частіше, захлинаючись, речитативом відбиває:

»Гар, Год, май, Гар, Год, май, Га, Го, ма, Га, Го, ма«...

— Ото гляди! Тюмель вдоволений. Німецький солдат найкращий у світі! Коли йому наказано...

Сепп витирає спітнілий лоб і оглядається. Побачивши добродушне лице денщика й змінивши гнів на милість, Тюмель філософує:

»Сепп! Ха, ха, ха!.. У тебе тепер такий розумний вираз обличчя, як у професора Оксфордського університету. Скажи, чому Німеччина програла війну?»

Фукс блимає близькозорими, червонястими очима. — Не можу знати, пане Тюмель!

— Знову — Тюмель?!

— Ах, обер пане штурмбан...

— Йолоп!

— Забувся, пане американський майор Гаррі Годнетт...

— Гляди мені, — схвально киває головою Тюмель. Обличчя денщика, мов благодушне повня, розпливається в щасливій усмішці. Ганс Тюмель жестом запрошує сісти:

»Так чому ми програли війну?«

— Я знав одного бауера, що програв у карти свій дім, садибу й усе майно. Не пощастила карта. Мабуть, так і в Гітлера сталося... Певно, не та карта пішла... Добре було б мені лишитися жити у фрау Боймель, — мрійливо додає денщик.

— Та я б тебе першого ж дня повісив!

— Повісили б? — з жахом запитує Сепп. — А завіщо?

— Коли тобі офіцер каже, не вдавайся в розмірковування!.. Повісив би й капут. Тепер ти мушиш вивчити легенду: ти-селянин з Обермюлле, що врятував летуна з підбитого літака. На щастя летун, як виявилось, багатий американець, і тепер за порятунок хоче винагородити тебе принаймні стома тисячами...

— Яволь! Ви хочете ущасливити мене стома тисячами!..

Поїзд підходить до критого дебаркадеру женецького вокзалу. В натовпі серед квапливої публіки видніє, гордо піднявши голову, Тюмель; його доганяє Фукс.

На людному привокзальному майдані довгим ланцюгом виставились таксі.

Шофер запобігливо відчиняє дверці автомобіля.

— Банк національ, — недбало кидає Тюмель. Схитнувшись, машина мчить людною вулицею міста. Цікавий Сепп оглядає розкішні вітрини крамниць. Таксі зупиняється проти багатопверхового будинка банку.

— Прошу заждати, — наказує шоферові Тюмель і з незалежним виглядом, властивим багатому американцеві, заходить в операційну залю. За ним іде простацький Фукс.

— Для невідкладних потреб я хотів би одержати сто тисяч франків, — заявляє Тюмель подаючи чек. Клерк, глянувши на підпис, усміхається:

— А, містер Годнетт! Давненько не були ви в нас... Мабуть років із п'ять. Поздоровляю з успішним закінченням війни.

— О, щиро дякую... Для мене вона не зовсім успішна. Мій літак був зістрелений біля швейцарського кордону і цей ось пан урятував мені життя. Тепер я хочу нагородити його.

— О, який великодушний вчинок! — милується касир, одлічуючи пачки грошей. Сепп Фукс ховає їх у портфель, удаючись до Тюмеля:

— Дякую вам, ви такі щедрі!

— До побачення, містере Годнетт, до побачення! — прощається касир.

У вестибюлі банку Тюмель бере портфель із рук здивованого Фукса.

— Ви ж казали...

— А ти, дурню, повірив, — самовдоволено відповідає Тюмель, сідаючи в таксі. Відкривши портфель, він милується з грошових пачок, що лежать у ньому.

»Відома французька актриса, кіно-зірка, Гльорія Марте« — охоче повідомляє шеф.

Вони їдуть далі й зупиняються перед універсальним магазином »Балінгер«. Разом із течією покупців вони проходять через обертові двері.

— Це американський майор. Він хоче купити, що треба, — рекомундує Фукс свого патрона шефові магазину.

Солідний пан чемно вклоняється. — Чим можу служити?

— Добре убрання, дорожні речі і таке інше...

— Дозвольте пропонувати до вашої уваги, ... каже шеф, прислужливо допомагаючи одягти убрання. Сіре чудове убрання до лица Тюмелеві.

— Добре. Я беру це убрання.

Два продавці обслуговують Сеппа Фукса. Вони приміряють кілька убранных, але жодне з них не пасує до його незграбної фігури.

— Містер, у нашій магазині величезний вибір першокласних речей для мандрівок, спорту, фотографії...

— Прекрасні французькі сорочки, білизна фірми «Мако»...

— Дванадцятку кожного гатунку.

— Дякую, містер! — відповідає гарнісінька продавчиня, вправно пакуючи замовлення.

— Ось усе для бюро. Фірма «Коронет» відома на весь світ. Тут ви бачите модель прекраснішої, найдосконалішої й найлегшої друкарської машинки. Всього чотириста франків, — жєбонить його розмова.

— Прекрасно! Я беру її...

— Ось найкращий фотографічний апарат «Контакс» з автознімачем і трьома об'єктивами...

— Запакуйте...

— Найкращий швейцарський годинник — відомий на весь світ!

— Дві пари «люкс»!

Вони переходять до ювелірного відділу. Коштовності — пристрасть Тюмеля. Пригадує свої утрачені скарби і, пріцінюючись та знизуючи головою, каже сам до себе: «Я помилився в рахунках. За цими цінами я втратив не менше п'ятьох мільйонів доларів!»

Шеф пильно вдивляється в Тюмеля.

— Пробачте, якщо мене не зраджує пам'ять, — ви американський мільйонер містер Годнетт?

— Так, — відповідає здивований Тюмель і, моргнувши до Фукса, багатозначно додає, — цікава новина.

— Який я радий, що ви не забули нашу фірму й користуєтесь з її послуг.

Вишукана струнка покупчиня розглядає блискучу гарнітуру.

— Скільки?

— Десять тисяч франків, мадмуазель Гльорія...

— Десять тисяч! ... На жаль сьогодні не можу купити, — розчаровано заявляє Гльорія, вертаючи футляр.

— Вартісна іграшка, — багатозначно завважує Тюмель, кивнувши до Гльорії. — Хто вона?

— Відома французька актриса, кіно-зірка, Гльорія Марте, — охоче повідомляє шеф.

— Цікава жінка, — і, глянувши на відкладену Гльорією гарнітуру, Тюмель додає, — я візьму ці дрібниці.

Здивовано зиркнувши на Тюмеля, Гльорія примхливо кривить губи. Ганс Тюмель, зиркаючи на чарівну клієнтку, входить у газард і купує геть усе. У миготливому колейдоскопі речей він не випускає з поля зору Гльорію.

На полицях валізи, різної форми, величини й призначення.

— Валіза — найкращий друг мандрівника. Якщо маєте намір подорожувати по Європі, треба везти з собою геть усе. Ось — найкращий несесер.

— Добре, я беру його.

— Дякую, містере! Остання новина — електрична плитка й охолодник у валізі.

— Добре, беру й цю новинку.

— Музика в валізі! Натискуєте кнопку й слухаєте весь світ, — демонструє шеф перед Тюмелем новітній радіо-апарат, вмонтований у валізу, і звуки музики оживлюють лице Тюмеля.

— Ось валіза на білизну, ось на убрання, валіза на ... скоромовкою з'ясовує шеф під звуки легкого весіннього вальсу. Валізи вражають Тюмеля, і він, сповнений газарду, кидає:

«Дванадцятку валіз різного призначення!»

— О, це дуже цікаво! — багатозначно вигукнув шеф, відкриваючи перед Тюмелем колекцію валізних наклейок з готелів різних міст світу. — Це своєрідний унікум.

«Правда, Гаррі, — затише гніздечко?»...

Захоплений Тюмель розглядає розмаїті наклейки.

— Скільки?

— Тисячу франків!

— Звеліть наклеїти їх на мої валізи й відішліть в «Англетер» для містера Годнетта.

— Гарзд, містере Годнетте, все буде зроблене, — закінчує шеф, подаючи довгий рахунок. Ганс Тюмель, глянувши на підсумок, з величним виглядом випишує чек до банку й подає уклінному шефові.

Юрма продавців на чолі з радісним шефом супроводить солідного покупця.

Затуливши букетом половину обличчя, Гльорія усміхається до Тюмеля, що дивиться їй у вічі...

... На широкому узбережжі Женевського озера височіє першокласний готель «Англетер». Прощумівши шинами поблисучому асфальтові, таксі спинається перед під'їздом. Стукнувши дверцятами авта, Тюмель розплачується з шофером і в супроводі Фукса входить до вестибюля.

— Замов мені найкраще трикімнатне мешкання! — Денщик хутко підходить до порт'є.

— Люкс трикімнатний для містера Годнетта!

— Годнетта? Американського мільйонера? — дивується порт'є і, взявши телефонну рурку, доповідає: «Галло! Пане директоре, містер Годнетт знову нас одвідує. Так, так... мільйонер... Що?.. Добре... — І він вручає Фуксові ключі від мешкання: перший поверх, ліворуч, двері номер п'ять.

Назустріч Тюмелеві поспішає директор готелю.

— Дозвольте засвідчити вам моє шанування, містере Годнетте, — розсипається в люб'язності директор готелю, — який я радий бачити вас знов у моїм «Англетері»! Тут ви прекрасно відпочинете.

— О, так, звичайно, звичайно, — поспішає спекатися цікавого господаря Тюмель.

Мармуровими, устеленими килимом сходами підіймається він до свого розкішного мешкання. М'які меблі, килими, дорогі картини... За вікном хлюпоче синє озеро...

У вестибюлі готелю пожвавлення й суета. Служники й мешканці готелю з подивом розглядають, як кілька носіїв, навантажені валізами з наклейками готелів усього світу, піднімаються широкими сходами під гучну команду Сеппа Фукса, і мальовнича юрма з дванадцятьох носіїв заповнює трикімнатне мешкання.

— Айн, цвай, драй, — перелічує спітнілий Фукс виставлені в ряд валізи й розплачується з носіями.

— Це дійсно справжній мільйонер! По двадцять франків поверх таксі! — діляться вражіннями, ідучи гамірною юрмою через вестибюль, носії...

— Добро — бути мільйонером! Чуеш, Фуксе? — звертається Тюмель до свого денщика, опускаючись у м'яке крісло й запалюючи дорогу сигару.

— Так, пане штурмане...

— Осел!

— Вибачте, містере Годнетте!

— Дивись мені... Приготуй мені смокінг і все потрібне до вечірнього виходу.

Я буду обідати в ресторані «Англетер». Ось візьми собі, — кидає він Фуксові двадцять франків, — пообідаєш денсубудь у місті, а це на кращі місця в театрі, — він вручає денщикові стофранкову банківку. Ясно?

— Яволь!, містере Годнетт!...

Лунає дзвоник, і перед Тюмелем появляються два чоловіки з просторими портфелями.

— Вибачте, містере, за турботу. Знаючи, що американці люблять гарні автомобілі, ми прийшли з метою запропонувати щось надзвичайне. Ми володіємо єдиним у світі моделем з автоматичним перемикачем номерів. Не відходячи від правила, ви можете безліч раз міняти номер вашого автомобіля. Досягають цього зі спеціальним зубчастим патентованим механізмом. Але уявіть найголовніше: ви їдете з чужою жінкою в ясно-блакитнім авті. Вас наздоганяє ревнивий чоловік, і ось перед його очима появляється інше авто, не блакитного, а темно-вишневого кольору. Ваш супротивник дезорієнтований, і ви безпечні. Всього цього досягають з допомогою спеціальних газових пульверизаторів, що розпорскують особливу хемічну речовину.

— Якщо це так, я готувий вести перемови, — згоджується Тюмель...

... Ясно-блакитна лімузина викликає захоплення в Сеппа Фукса. Один із продавців демонструє чудодійну зміну номерів. Одна мить, і авто починає міняти свій колір.

— Іст ес мегліх?! — не вірячи своїм очам, дивується Фукс.

— Добре, беру цей «Ройл-Ролс». Скільки?

— Тридцять тисяч франків.

Ганс Тюмель випишує чек і, сівши поряд із Фуксом, мчить, радіючи своєму придбанню.

— Оце автомобіль!...

... Містер Годнетт! Містер Годнетт! Американський мільйонер! — перебігає шепіт поміж гостями в освітленій

залі ресторану. Метрдотель супроводить Тюмеля до особливо вишукано сервованого столу. Ждучи обіду, Тюмель оглядає елегантну публіку. Його увагу приваблює бачена вже в магазині Гльорія Марте. Вона оточена блискучим товариством кінематографістів.

— Ви знаєте ту даму? — запитує Тюмель метрдотеля.

— Мадемуазель Гльорія Марте, актриса паризького театру, кіно-зірка. Живе в нас в «Англетері», — шепоче балакучий метрдотель. Десятки найвишуканіших вин і всіляких спеціальних страв заповнили стіл Тюмеля.

— Хто це? — поглядаючи на Тюмеля, запитують у компанії Гльорії.

— Американський мільйонер, містер Годнетт, — відповідає кельнер, наливаючи вина.

— Невже мільйонер?! До того ж і вродливий, ... підсумовує Гльорія, наспівуючи популярну французьку пісеньку. Тюмель прислухається до співливої Гльорії; гукнувши метрдотеля, кидає йому п'ятидесятифранкову банківку.

— Прошу замовити цю пісеньку оркестрі; за хвилину в залі лунає популярна мелодія. Гльорія здивовано дивиться на Тюмеля. Підвівшись, він шанобливо вклоняється Гльорії. Вона усміхається до нього...

... Ярскраво освітлений театр. Тюмель у льожі розглядає програму:

— Нове французьке ревію з участю Гльорії Марте, — читає вголос Тюмель. Шикарна жінчина! Я не від того, щоб з нею познайомитись, — робить він висновки, розглядаючи фотографію Гльорії.

— Вона навіть краща за фрау Боймель, — захоплюється Фукс. Тюмель знищує його своїм поглядом.

— Фрау Боймель... найшов з ким рівняти...

Світло гасне, лунає оркестра, і важка з червоного отласу завіса безшелесно звивається вгору. Серед танцівниць — пастушок, появляється Гльорія; її голос легко й плавко ллється, чаруючи слухачів своїм дивним тембром. Слідом за пасторалею перед глядачем змінюються епохи в картинах ревію, і Гльорія в стильній вечірній туалеті танцює модний танок, наспівуючи популярну французьку пісеньку.

— Гайда до крамниці по квіти! Закупи всі найкращі квіти! — Командує Тюмель. Фукс миттю зникає за дверима льожі. Завіса спускається під грім нестримних аплодисментів. Усміхнена Гльорія кілька раз уклоняється на виклик публіки.

Обливаючись потом під вагою величезних кошів із квітами, Фукс появляється на сцені й ставить їх перед здивованою Гльорією. Кілька раз підлітає завіса. Перечитавши візитну картку Годнетта, Гльорія вклоняється Годнеттові, що весь час їй аплодує...

... — Правда, Гаррі, це — затишне гніздечко? — запитує Гльорія, показуючи свій будуар Тюмелеві.

— Чудово! У вас добрий смак, — відповідає гість, оглядаючи низеньку турецьку отоманку, килими й східні китайські пано у вигляді летючих золотих драконів, що мають хвостами. Золотистий кулюватий абажур пливе в повітрі, мов сонце в вітряному заході.

— Колись я була на далекому сході та в Індії і дещо запозичила там, — співливо розповідає Гльорія. Її струнка, ледве зформована фігура й зовсім юне лице підкреслює її молодість. Дивлячись на неї, Тюмель пробує визначити її літа.

— Про що ви думаєте, Гаррі?

— Згадав одну подробицю. Ви дивно нагадуєте мені мою колишню наречену з Англії.

(Продовження в наступному числі)

Оселя в Корнберзі

У листопаді 1945 р. привезли сюди українців з Аллендорфу й Касселю. По приїзді мешканці взялися до праці. Тепер не пізнати, що це колишня німецька оселя... Вулиці перейменовано на українські: Шевченка, Франка, Лесі Українки, Симона Петлюри, Євг. Коновальця, Міхновського, Мазепи, Лисенка. Також вулиці Черчілла, Рузвелта й Айзенгауера.

Оселя різниться від таборів тим, що кожний має своє мешкання (родина), має кухню, кімнату й інші вигоди. Мешканці одержують сухі приділи.

РЕМІСНИЧІ МАЙСТЕРНІ

Тут багато майстерень: столярська, шевська, кравецька, слюсарська, бляхарська, різьбарська, годинникарська, електротехнічна, кошикарська, бондарська, перукарня, фотографічна та шоферсько-механічна.

Крім цього працювали тут фахові курси: шоферські, фотографічні та інші. Внаслідок скринінгу, що недавно тут відбувся, не всі майстерні працюють, бо багато керівників позбавлено права Д. П.

ШКОЛИ

Донедавна працювали тут школи: початкова, школа для дорослих, торговельно-кооп. курси та реальна гімназія. Але скринінг спричинив таке спустошення серед учительського складу, що довелося торговельні курси закрити, а гімназія відчуває й тепер велику нестачу педагогів.

ЖІНОЦТВО

Корнберзьке жіноцтво працює в своїм товаристві. Воно має жіночу кравецьку робітню ляльок, ланку вишивальниць, пральню, робітню церування панчіх, виріб сандалей тощо. Крім цього жіноче об'єднання опікується дитячим садком, видає дітям другі сніданки та співпрацює з СХС в справі опіки над хворими.

Крім фахової праці жіноцтво виконує культ. освітню працю, майже кожного тижня влаштовує сходи, організовує академії, виставки та всіма силами дбає про піднесення культури укр. жіноцтва.

РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ

Є тут УАПЦ, греко-католицька церква, реформовані євангеліки та баптисти. Назагал тут панує християнський мир.

СПОРТ

Дуже цікавляться у Корнберзі спортом. Як тільки змагання, народ суне лявіною...

«Карє Маріні» існує 80 років

Кожний збирач поштових марок знає «Карє Маріні». Це місце зустрічі паризьких філіялістів недалеко від Єлісейських Полів. Чужоземні відвідувачі, прогулюючись славетним бульваром, завжди спиняються, щоб туди завітати. Їх турботи виправдуються, бо вони знаходять там безліч найрідкісніших і найкращих значків.

У серпні цього року «Карє Маріні» відзначатиме 80-ту річницю свого існування. Цей ринок поштових значків був заснований 1867 року. Він звався тоді «Карє Обміну», бо філіялісти лише обмінювали свої значки. Цей звичай змінився 1917 року, коли з'явилися перші торгівці значками. Чи слід шкодувати за тим часом, коли значки збирали лише заради їх якості, рідкості,

і то не тільки молоді, але навіть 60-тилітні бабусі й дідугани відвідують спортові грища.

Місцеве спортове товариство «Дніпро» має тут велику популярність, та є поважним партнером у грі. Недавно воно дістало доповнення гравцями «Тризуба» з Герсфельду.

Тому нічого дивного, що в грі з мистцем Ашаффенбурзької області, яка відбулася в Бебрі, Корнберг здобув блискучу перемогу (7:0), а в грі з «Чорноморем» (Майн-Кастель) теж виграв Корнберг (5:2).

МОЛОДЬ

Молодь зорганізована у товариствах «Пласт» і «СУМ». «Пласт» об'єднує шкільну молодь. Праця його дуже інтенсивна.

Спілка української молоді об'єднує позашкільну молодь. Спілка провадила доволі жваву роботу, влаштовувала сходи, екскурсії, театральні вистави, вечірки, реферати, а також зорганізувала для своїх членів шоферські курси.

ЕМІГРАЦІЙНА ГАРЯЧКА

І люблять нас усі,
Маленьких Діпі
І кожний нас хоче узяти
Канада, Парагвай,
Австралія, Гавай.
Нам землю всю хоче віддати...

співають громадяни оселі.

Перед Великоднем виїхав перший транспорт до Бельгії... На вагонах були виписані кличі: «Хай живе єдність краю й еміграції», «Хай живе збройна боротьба за Україну».

Таборовий хор прийшов попрощатися з земляками. Поїзд рушає, хор на прощання заспівав «Засяло сонце золоте»...

Коли повернемось до Тебе, наша героїчна Україно?

ПОКОЛІННЯ

В жодному таборі не було стільки одружень, як у Корнберзі... Однієї неділі минулого року в червні відбулося 18 весілля. Це не абиякий рекорд!

Тепер у Корнберзі з весіллями «спокій», немає дівчат...

Ніде немає стільки дітей, як у Корнберзі. Від листопада 1945 до 24 квітня 1947 р. народилося 348 дітей, що становить 9,1% річного приросту загального числа населення Корнбергу. На вулицях Корнбергу повільно дитячих возиків...

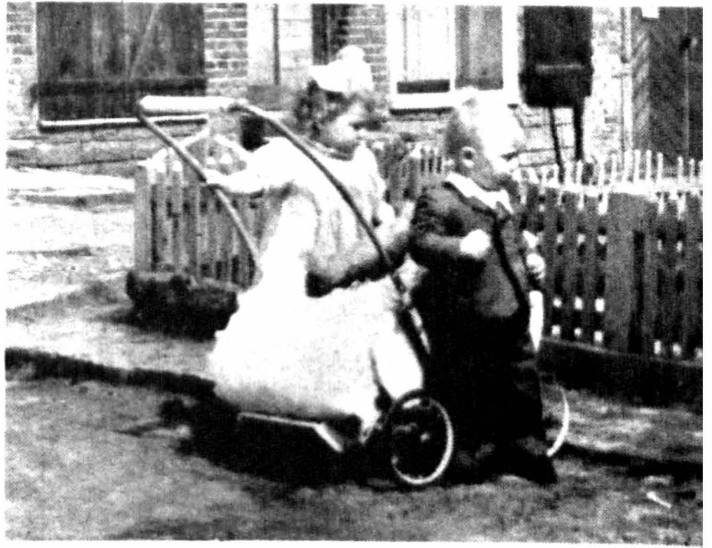
М. Кравчук

краси й походження, а не заради спекуляційної вартості, як сьогодні? Відповідь на це питання залишасмо справжньому філіялістові.

Ще й сьогодні можна обмінювати на «Карє» значки, а головне тепер не в цьому, бо маленьке «чудо», яке ви даремно шукаєте, можете придбати лише в торгівця за гроші.

Цегельно-червона однофранкова марка, що коштувала до війни 5.000 франків, коштує тепер 150.000 франків, зелена 15-сантиметрова коштує не менш 12.000 франків замість 300 франків у 1939 році, а серія «Пальме», яку можна було придбати в 1937 році за 675 франків, коштує сьогодні 50.000 франків.

Але такі значки можуть цікавити тільки осіб, що збагатили за війни. На щастя на «Карє» досить дешевших значків.

ОСЕЛЯ В КОРНБЕРЗІ

На фото (згори): 1. Вхід до оселі. — 2. Малюки біля содоčka. — 3. Віз на працю до Бельгії. 4. Команда копаного м'яча.

Таємне письмо у війні

Найсильнішою зброєю в американців за минулої війни, було те, що вони знали тасмницю японського морського коду.

Одне з найцікавіших оповідань цього сторіччя можна б назвати: «Таємниця Великого Коду», або «Що ми знали про японців?». Згідно з опублікованим листом генерала Маршалла до губернатора Девея під час виборчої кампанії 1944, ми знали японський дипломатичний код уже за деякий час перед нападом японців на Пірл Гарбур. Певне те, що американська морська фльота дістала код японського моряцтва (що відрізнявся від дипломатичного коду), і протягом війни мала інформації про важливі японські рухи й маневри.

Про це ходили різні погоски. Казали, наприклад, що ми дістали японський код від члена імператорського двору, який одночасно мав бути тасмним американським агентом. Ця особа, згідно з погосками, мала бути виявлена як воєнний злочинець і засуджена на смерть. Друга погоска казала, що посідання коду не лише вирішило боротьбу на Тихому океані, але було вирішальним чинником і в війні з німцями. Ця погоска каже, що зимою 1944 або ранньою весною німецьке головне командування дозволило кільком членам японського посольства в Берліні взяти участь у подорожі вздовж укріпленні бережжя, де відбулась пізніше інвазія. Опісля японський аташе передавав через радіо детальні відомості про цю подорож до Токіо. Американці мали перехопити ці повідомлення і, розв'язавши їх, дістали для керівників інвазії точні інформації щодо висадження на суходіл.

Відділ кодів міністерства США складається з 15 сполучених між собою кімнат; до них веде єдиний вхід, замкнений залізною брамою, що відчиняється лише для тамтешніх працівників і декількох високих урядовців. Протягом цілої доби пробігають по дратах до і від централі вістки. Деякі з них такі важні, що їх після розшифрування певного відпису негайно спалюють у спеціальній печі, звертаючи увагу, щоб залишився лише спорошкований попіл, з якого не можна нічого відчитати.

В минулій війні робота над криптографією (тасмним письмом) була довірена горстці математиків, професорів мертвих мов і спеців, що їх спільні вказівки доповнювали інформації бібліотек. Можливості криптографії все ще не вичерпані. У попередній війні американські індіяни різних племен робили вправи, які показали, що коли вони говорять швидко і назад, ніхто не може їх зрозуміти. Це було таке цікаве, що після війни приїхало до США багато німецьких «студентів» і «професорів», які хотіли вивчати індійські мови і навіть хвалились, що вони склали найкращі словники індійської мови. Справді, діалект наваїв такий важкий, що, як кажуть, існує 28 ненаваїв, які знають його. Недавно газета морського корпусу згадувала про участь наваїв у боях на Тихому океані. Існує багато китайських, сибірських і азійських діалектів, що можуть бути вжиті у криптографії, а спеці з «темної кімнати» мусять бути спроможні до їхньої розв'язки.

Між двома «кімнатами кодів» ведеться безперервна «війна нервів». З одного боку стараються найти якнайбільше ускладнений спосіб закодувати вістки, а з другого — розв'язати їх. Поминувши знання чужих мов і діалектів, кодові експерти мусять мати

широкі відомості з літератури, що дуже важливе у т. зв. «книжкових кодах». Вживаючи книжкового коду, експерти вибирають одну сторінку за ключ і висилають вістку, складену з цифр, що означають сторінку й рядок книжки. Теоретично можна вживати кожну книжку, але в практичній роботі вживають звичайно словників. Існує переконання, що книжкового коду не можна розв'язати. Практика, однак, показала, що дотепер не винайдено ще коду, якого не можна б розв'язати. Єдиним винятком, мабуть, стали манускрипти з 13. сторіччя, написані цифрами до Родер Бекона, над якими місяцями ламали собі голови криптоаналітики. Жодна метода цифрового чи іншого тайного письма не може обминути факту, що в різних мовах деякі букви чи групи букв повторюються частіше, як інші. Так, нпр., в англійській мові буква E повторюється на кожних тисячу слів 591 раз, T — 473; далі йдуть A, O, N, R, i, J. т. д.

Дві букви: TH, HE, AN, RE, ER, і три букви THE, in, ENT, ion повторюються доволі часто. Незалежно від того, як переставлювані цифри чи букви, фактом залишається частотність їх повторювання: в цьому звичайно ключ до розв'язки.

Але це повторювання букв не може допомогти розв'язати певні замкнені вістки, такі, напр., як «Син народився», що інформувала німецьких дипломатів про недалекий початок першої світової війни. Лише розв'язавши багато інших кодованих вісток, можна пізнати приблизно значення поодиноких слів, а це забирає багато часу. Очевидно, що кожний кодовий експерт, який

приймає вістку, точно зазначає час і місце надання, правдоподібно призначення, мову оригінального тексту і, що найважливіше, П можливий зв'язок з актуальними політичними чи війсьськовими подіями. Так постає каркас, складений на підставі знання, спостережень і здогадів, що дає можливість розв'язати найкращий код. Звичайно потрібно 10-12 місяців, щоб розв'язати модерний

Коди — це засіб для зв'язку морської фльоти США, і нема тасмниці зброї, гармати чи сили вогню, що її пильніше б охороняли, як важку, оправлену в шкіру книгу кодів. На кожному воєнному кораблі є лише три старшини, що мають право користатися з цієї книги. Вони відповідають за неї, коли корабель потопас. Не можна в жодному випадку допускати, щоб книга потонула з кораблем, бо ворог напевно пошле норців, які знайдуть її.

У першій світовій війні німецький крейсер «Магдебург» на Балтійському морі був заскочений російським кораблем. Капітан «Магдебургу» дав наказ одному офіцерові викинути книжку кодів у воду, але заким устиг він це зробити, росіяни відкрили вогонь, офіцер упав мертвий. Коли росіяни здобули «Магдебург», їхній командир наказав зібрати трупи німецьких моряків, щоб їх з куртуазії почесно поховати. Одним із трупів був власне згаданий офіцер, що держав у руках обкладинку з книжки кодів. Росіяни негайно вислали норців і незабаром мали вже й саму книжку. Її передали до кімнати 40 у Британському Адміралтействі і цілих два роки, аж до битви коло Ютландії, де німці змінили код, британська морська фльота мала повні інформації про проєктовані рейди й рухи німецьких кораблів з очевидним впливом на вислід війни.

Криптографи намагаються відчитати ворожі вістки й розвинути неможливі до

ВІЖЕНЕРОВА ТАБЛИЦЯ УКРАЇНСЬКОЮ АБЕТКОЮ

	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	Й	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Я	Ю	Ь
А	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь
Б	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а
В	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б
Г	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в
Д	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г
Е	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д
Ж	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е
З	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж
И	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з
Й	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и
К	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й
Л	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к
М	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л
Н	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м
О	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н
П	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о
Р	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п
С	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р
Т	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с
У	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т
Ф	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у
Х	х	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф
Ц	ц	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х
Ч	ч	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц
Ш	ш	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч
Щ	щ	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш
Я	я	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ
Ю	ю	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я
Ь	ь	а	б	в	г	д	е	ж	з	и	й	к	л	м	н	о	п	р	с	т	у	ф	х	ц	ч	ш	щ	я	ю

розв'язання власні коди; експерти зв'язку мають завдання винайти способи передачі, яких не знали б ворожі спеціалісти. Одним із найбільших досягнень є т. зв. «чотириканаловий часово-подільний помножувальний пересилач». У засаді він подібний до таємного письма, якого вживають в'язні. В'язень, скажім, хоче написати вістку на кількох клаптях паперу, складених у певному порядку. Опісля він змішує ці картки й передає їх іншому в'язневі, який читає, склавши їх у попередньому порядку. «Чотириканаловий пересилач» змішує механічно слова вістки. Кружок, що обертається, сполучений з висильною машиною й вимішує поодинокі склади надаваної вістки. Приймач має другий рухомий кружок, сполучений автоматичними машинами до писання, які складають до купи чотири частини оригіналу.

Тепер уживають ще також способу «блискавичного висилання», яке застосували були німці в першій світовій війні, висилаючи вістки з сильної радіостанції Хавен. Воно полягає в тому, що вістку награвляють на грамофонну платівку, а пізніше передають цю платівку через радіо, збільшивши в 5—6 разів швидкість. В результаті чути лише незрозумілий шум. Якийсь час альянтські експерти не могли його розгадати, але якось припадково один англійський старшина перегравав кружок з Хавен на власному грамофоні і зміг розрізнити, що шум — це поодинокі групи кодів, які можна було зрозуміти.

Читає, що хотів би спробувати писати таємним письмом, може вжити букв з нижчеподаної Віженерової таблиці. Винахідник, француз, створив цю таблицю, яку довго називали неможливою до розв'язання, бо букви змінюються. Це очевидно, давно вже не дійсне, але на підставі цього взірця складають коди ще й тепер.

Щоб написати за цим взірцем, відправник і приймач мусять мати ключове слово. Скажім, що це слово є «буква», а вістка, яку хочемо передати: «мама каже татові». Напишіть текст, який хочете вислати, а над ним ключове слово, повторюючи його відповідно до кількості букв вашої вістки.

БУКВАБУКВАБУКВ МАМАКАЖЕТАТОВІ

Складаючи код, відправник починає першою буквою з ключового слова тут Б) і, знайшовши її на таблиці, йде доземно аж до букви, яка лежить в рядку, що починається першою буквою вістки (тут М). Буква на «схрещенні цих двох рядків є» Н« — перша буква закодованої депеші. Так само під буквою «У» він, ідучи вниз до рядка, що починається буквою «А», найде букву «У», що буде другою буквою коду і т. д.

У висліді дістанемо:

Ключове слово: БУКВАБУКВАБУКВ

Вістка: МАМАКАЖЕТАТОВІ

Закодована вістка: НУШВКВЯПФАУЄМК

Зауважте, що за цим зразком тим самим звукам відповідають у висліді зовсім різні букви (А = У, В, Б, А).

Для розв'язки приймач мусить увесь процес відвернути і почати «ззаду». Він виписує закодовану вістку, а над нею ключове слово. Шукаючи в таблиці згори першу букву ключового слова, йде цим рядком униз, аж поки найде першу букву коду. Ідучи цим рядком поземно ліворуч, на самому кінці найде першу букву оригінального тексту.

Отож:

Ключове слово: БУКВАБУКВАБУКВ

Закодована вістка: НУШВКВЯПФАУЄМК

Оригінальний текст: МАМАКАЖЕТАТОВІ.

Подав Д-ий.

(За «Армед Форсез Дайджест» — IV. 1946)

Ш. Кацандер

АНДОРА - країна контрабандистів

Малий, товстий, самовдоволенний чоловік обідав у готелі «Модерному», попиваючи суміш білого з червоним вином, і розказував своїм товаришам: «Це зовсім просто. Ви ж розумієте, французький уряд купує автомашины з американських воєнних залишків. Опісля перепродує їх громадянам, при чому першість мають колишні воєннополонені за мільйон франків.

Тут, власне, моє поле діяння. Я даю гроші, а потім мені лише відомими дорогами спроваджую автомашину сюди. А що я сам француз і не можу переходити на територію Іспанії, я підшукую когось, хто перевіз би авто через кордон. Іспанці такі ласі на товар, що перевезти авто за кордонце зовсім нескладна штука... і я одержав за нього два з половиною мільйони франків. Сьогодні я перевіз шість штук». Він засміявся: «Гарний заробіток, правда? — І це зовсім легальним способом.»

Товариші, вислухавши оповідання до кінця, зібралися знову до обіду. Деякі здивувались, а інших зацікавив спритний француз. Це діялось у готелі «Модерному» у місцевості Льєс Ескальдес в Андорі, малій державі, що приліплена, як гніздо, між Францією й Іспанією в Піренейських горах, де люди живуть з того, що нелегально переходять кордони.

Андора — це країна, що зорганізувала свій відомий уже цілі століття промисел контрабанди на модерних підставах. Розташована між двома країнами, що потерпіли в останніх десятиріччях, Андора заробляє на обох, збагачуючись на чужих нестатках. Атмосфера цього шеститисячного середовища людей оживлена контрабандою. На погано виїжджених дорогах трьох головних сіл країни збираються завжди групки людей, що жваво про щось дискутують. Кожна каварня це — місце зустрічі контрабандистів. Чужинця, що входить сюди, зустрічає недовірлива тиша. Врешті один із присутніх наставляє голосніше радіо, що схоплює програму єдиної в Андорі радіовисильні, і притишені голоси губляться в звуках музики. Відвідувачі цих каварень вивчають цілими вечорами карти,

шукаючи нових доріг до Франції й Іспанії. Деякі з них мають потрібні місця мешкання: в Андорі, у Франції і в Іспанії. У Франції й Іспанії вони звичайно користуються підробленими або купленими за гроші документами.

Давно, коли контрабанда була ще незначна, контрабандист працював сам на себе, ризикуючи головою й збираючи добутки. Але тепер працюють модернізованими методами. Заможні підприємці Андори мають у своєму розпорядженні цілі ватаги людей, що виконують брудну роботу. За кожний перехід кордону контрабандист одержує 70 доларів; за успішну дорогу туди й назад 140 доларів. Подорож, що йде вузькими недоступними гірськими стежками далеко від французької чи іспанської прикордонної сторожі, триває від двох до трьох тижнів. Деякі контрабандисти їздять аж до французької Тулузи чи іспанської Барселони.

Звичайно, є ще люди, що ведуть контрабанду одинцем; це молоді юнаки; число їх не перевищує 125 осіб. Це ті, хто хоче наповнювати свої власні кишені. Вони заробляють по 70.000 доларів на рік, але вони ризикують, бо коли попадуться, не знайдеться нікого, хто б їх викупив із в'язниці. Прикордонникам удається схопити не багатьох із них, але кого спіткає така доля, він дістане добрих кілька років ув'язнення. В Іспанії присуд залежить від урядовців. З того часу, як французько-іспанський кордон закрито, контрабандисти воліють «працювати» на французькій стороні, бо французи принаймні не стріляють на них.

«Вони хотіли б нас схопити», — каже один контрабандист, — «але коли нам удасться втекти, справа закінчується. Інакше стоїть справа з іспанцями. Коли ви не послухаєте й не зупинитесь, вони стріляють на вас, і ви мусите кинути вантаж до чорта.» Він зідхнув: «В останній час взагалі умови гіршають.» Французи, боячись, щоб до Франції не просувались агенти Франка, також починають стріляти.»

(Закінчення на стор. 14)

Олена Пчілка

98 років з дня народження

Найнебезпечніше тепер перепроводжувати зброю для еспанського заплілля. «Спійманого зі зброєю, контрабандиста, засуджують на смерть, піддаючи тортурам, — каже один контрабандист, — бо дошукуються політичних мотивів. А справді це ж нісенітниця. Контрабандисти, як ви знаєте, до політики не вдаються. Вони лише краще заробляють на зброї.»

Звичайний вантаж контрабанди — це товари широкого вжитку, яких бракує. З Франції перепроводжують пайкований цукор, якого в Іспанії ще більш бракує. На чорному ринку у Франції він коштує два з половиною долари, а в Іспанії одинадцять доларів за кілограм. Кілограм перцю коштує у Франції чотири з половиною долари, а в Іспанії двадцять. З Франції переносять ще шовк, парфуми, фільтри, помаранчі, сардинки, сірники. З Андори до Франції й до Іспанії перепроводжують тютюн.

В Андорі немає митних урядовців, ніхто не турбується тим, що ви привозите й що вивозите, якщо ви, звичайно, добре платите. Звичайно, Андора — це ідеальне місце відпочинку контрабандистів у дорозі з країни в країну. Очевидно, деяка кількість товарів залишається в Андорі. В наслідок цього мешканці цієї країни не відчувають жодного браку товарів. Кожна місцева крамниця — це магазин найрізноманітніших продуктів: папірос, коньяку, шовків, шоколяду й взуття. На вітринах ви можете побачити всуміш фотоапарати, банани, мило, помаранчі й рукавички. Бензина тут непайкована; ціна — 70 центів за літр.

Один розбитий андорець відкрив крамницю на самому андорецько-французькому кордоні. В нього можна дістати все за подвійну ціну.

Чужинець, що приїхав до Андори, не бачить ані добрих доріг, ані готелів. У готелі «Модерному», нпр., гаряча вода є лише на другому поверсі. Мешканці країни, надіючись на туристів, вибудували, щоправда, декілька модерних готелів, що дуже різко контрастують супроти старих кам'яниць, збудованих на узбіччях гір.

Ізолювана на протязі століть Андора виявляє тепер зацікавлення до модерного світу, світу французьких автомашин, панчіх, паризьких парфумів і німецьких фотоапаратів. Здається, в цю країну просякають лише закордонні вироби, а не закордонні ідеї. Книжок не видно, де-не-де стрічається примірник брошурованого Дон Кіхота. Газет немає. На всю країну є лише одна радіостанція, що подає сумнівної вартості політичні огляди. Існує одно кіно, де раз на тиждень можна бачити поганий еспанський фільм про боротьбу биків. В бібліотек також немає, танці бувають лише в особливі свята.

Закони країни феодалні. Право голосувати має лише голова родини і то лише тоді, коли він не має боргів. Жінки не мають ніяких прав. Жінка, що народила нешлюбну дитину, призначена на вигнання разом з дитиною; батьком не цікавиться ніхто.

З політичного погляду Андора різноманітна. Живе тут тисячі півтори еспанських республіканців, що втекли від Франка, але є багато й прихильників еспанського диктатора.

Один молодий контрабандист, що бував у Франції, Іспанії й Андорі, говорив, що він хоче виїхати до Америки. Його запитали, чи хотів би він їхати до США. — «Куди ж там», — була відповідь, — «У США є ФБІ*». Я хотів би до Південної Америки. Там багато більше кордонів.»

П. А.

*) Бюро розшуків у США.

Серед найвидатніших українських письменниць і громадських діячок одно з перших місць належить Ользі Петрівні Косачевій (Олені Пчілці).

Народилась вона 29 червня 1849 року в м. Гадяч на Полтавщині в родині Драгоманових.

Літературну діяльність Ольга Петрівна розпочала 1867 року, переклавши з ініціативи М. П. Старицького «Казки Андерсена».

Р. 1868 О. П. одружилася з П. А. Косачем, товаришем М. П. Драгоманова з Київського університету, і переїхала разом із чоловіком на Волинь. Тут О. П. збирає етнографічні матеріали, записує народні пісні, збирає українські народні вишивки. В 1876 у Києві виходить у світ ділена праця О. П. «Український народний орнамент».

1880—1881 рр. О. П. видає «Переклади з Гоголя», а 1882 р. збірка перекладів — віршів п. н. «Українським дітям» 1884 р. О. П. написала свою історичну поему «Козачка Олена», де вона вивела образ свідомої жінки-патрістки. Пізніше О. П. пише

Олена Пчілка в часи перебування на Волині.

багато творів: оповідання, повісті, вірші, драматичні твори, публіцистичні статті і т. д. із них відзначаються такі: «Думки-мережанки» (1886), — оповідання «Світло правди і любови», «Товаришки», «Чад», «За правдою», драматичні твори «Світова річ» і т. д. Разом із Наталею Кобринською О. П. видає у Львові 1887 р. жіночий альманах п. н. «Перший вінок» з цікавим і різноманітним змістом.

Олена Пчілка написала чимало цікавих публіцистичних статей, була також редактором газети «Рідний край». Чимало сил і енергії присвятила вона дитячій літературі. Видавала змістовний і цікавий журнал «Молода Українка»; написала чимало творів для дітей, що їх з повним правом можна віднести до класичної української дитячої літератури.

До глибокої старости невтомна і енергійна письменниця не кидала пера: 1918—20 рр. О. П. написала чимало віршів, між ними варто згадати такі, як «Кобзареві діти», «Весняний ранок Тарасовий», «Сон — мрія або казка Зеленого гаю» і т. д. Ці п'єси з успіхом ішли в м. Гадячому.

Останні роки свого життя О. П. прожила в Києві. Не зважаючи на свій вік, на хворобу, О. П. невтомно працювала як член Етнографічної Комісії ВУАН.

Померла Олена Пчілка 1930 року на 81 році свого життя.

Олена Пчілка відзначалася великою силою волі, прямою характеру, безкомпромісовості, справжньою бойовою натурою. Її патріотизм був не на словах, а на ділі. З надзвичайною енергією, сміливістю і завзяттям активно боронила вона національні інтереси українського народу. В рр. 1900—1914 Олена Пчілка рішуче виступала проти прихильників «єдиного фронту» з російським лібералізмом. «Треба мати більше віри в свої сили» — відказувала Олена Пчілка тим українцям, що хотіли об'єднатися з російськими кадетами та соціалістами. Року 1920 на безпартійній конференції селян Олена Пчілка виступила з бойовим закликком до повстання проти влади окупантів. Олену Пчілку заарештували, але її бойовий заклик не пропав даремно: через місяць увесь повіт прилучився до загального повстання! В своїй літературній і публіцистичній діяльності вона підкреслює примат національного моменту над соціальним. Боротьба за українську національну справу, за самобутність, за незалежність і самостійність України і української культури, бойове завзяття, непримиренність безкомпромісовості, непохитність у боротьбі — це найхарактерніші риси Олени Пчілки і як людини, і як громадської діячки, і як письменниці.

Ідейний світ Олени Пчілки став ідейним світом і Лесі Українки. Спорідненість бойових вдач матері і доньки можна проілюструвати якнайчисленнішими прикладами і в житті, і в громадській діяльності, і в літературній творчості обох письменниць-патріоток.

П. ОКСАНЕНКО.

Залізничний сторож

Віршована повість. Видання Ів. Манила, 1947 р.

Повість М. Ситника під наведеним вище заголовком тематично охоплює події на Україні під час німецької окупації, її зміст — боротьба українського народу з новим жорстоким окупантом. Повість вигідно відрізняється наявністю виразно побудованого сюжету. Сюжет цей поєднується з діями та переживаннями залізничного сторожа Кузьми і його годоівки Оленки. Особливо трагічні ці переживання в останньої, що закохалася в ворога свого народу — білявого Ганса. Тільки ж у вирішальну хвилину вона пішла не з ним, а з своїм народом, допомагаючи партизанам висадити в повітря той поїзд, у якому їхав і Ганс разом з іншими

есесами. Сторож Кузьма загинув героїчною смертю, коли підкладав міни під той же поїзд. Ці сюжетні події розгортаються на тлі переживань усього українського народу. А їх, ці переживання, автор подав правдиво, засвідчивши тим їх для історії.

Повість читається легко завдяки ясному викладові й легкому віршові.

Псують тільки вражіння недоробленості в багатьох місцях: натягнення для римування, невдалі рими («помолодшав — хороши» «ворон — полон»), москалізми. Але широкій читач, зокрема молодь, сприйме цю повість із задоволенням.

С.

Спорт

Перше місце «Січ» І.

21 і 22-го червня 1947 року в Новому Ульмі відбулися змагання чоловічих трійок у відбиванці за першість в американській зоні Німеччини. В змаганні взяли участь 14 трійок з дев'ятох товариств. По закінченні змагань місця поділили між собою:

- 1-ше «Січ» І. — Регенсбург,
- 2-ге «Лев» І. — Міттенвальд.
- 3-тє «КЛК» І. — Мюнхен,
- 4-тє «УССК» І. — Мюнхен,
- 5-тє «Орлик» — Берхтесгаден,
- 6-тє «Лев» 2. — Міттенвальд.

В перебігові гри вислід між найсильнішими командами такий:

- «Лев» І. — «УССК» І. 2:1 (14:16, 15:6, 15:2)
- «Лев» І. — «Січ» І. 1:2 (5:15, 15:10, 11:15)
- «КЛК» І. — «Лев» 2. 2:1 (15:13, 6:15, 15:13)
- «Січ» І. — «Орлик» 2:0 (15:9, 15:9)
- «Січ» І. — «КЛК» І. 2:0 (15:2, 15:9)
- «Лев» І. — Орлик» 2:0 (17:15, 15:9)
- «Лев» І. — «УССК» І. 2:0 (15:11, 15:7)
- «Лев» І. — «КЛК» І. 2:0 (15:8, 17:15)
- «Лев» І. — «Січ» І. 1:2 (9:15, 15:6, 11:15)

Масова участь товариств у змаганнях у відбиванці показує велике зацікавлення цим видом спорту серед української еміграції.

Переміг себе самого

Недавно відбулися в Глезго боксерські змагання, що ввійшли в історію спорту, як одні з найнезвичайніших і нечуваних досі в світі. До боротьби стали: французький чемпіон Медіна і англієць Петтерсон, мистець Європи легкої ваги. Француз програв був рік тому, бо ударив противника, порушивши правила, зате тепер боротьба покінчилася так сенсаційно, що невідомо, хто вийшов з неї переможцем.

Англієць виявився в перших рундах доволі слабшим противником і мусів кілька раз лежати на дошках до «4-ох». В 5-ій і останній рунді англієць хотів використати сприятливу ситуацію і сильним ударом лівого кулака покласти свого противника остаточно на дошки рінгу. Мало бракувало, щоб йому це пощастило, бо розмах мав величезну силу. Було б пощастило, якби він був поцілів француза. Та так не сталося. Француз уникнув удару. Петтерсон з усією силою гепнув на дошки й не піднявся. Судді відчислили «ІО», але не змогли вирішити, хто власне вийшов з боротьби переможцем. Бо власне Петтерсон покінчив боротьбу к.о., а з другого боку він не дав себе перемогти французові.

Хроніка

— Відомий французький воротар Даруї, признаний як найкращий гравець в європейській одинадцятці, виявив бажання покинути свій клуб і грати надалі в Англії. Здійснення його бажання залежить тільки від одержання права на в'їзд до Англії.

— Найкраща румунська тенісистка Магда Рурак одержала найвищу спортову відзнаку Румунії «Національна премія».

— 34-річний сліпий Артур Морган виграв у Нью-Йорку 6-кілометрове змагання в ходінні, маючи 32 х цілком здорових конкурентів. Увесь час змагань його супроводила мати, ідучи попереду на ровері.

У Сан Дієго (Каліфорнія) відбулися перегони на моторових човнах та водняних лижвах. На фото: два змагуни на водняних лижвах, що перед початком змагань роблять спроби на стрибки. (Фото А. П.)

ВІКТОРИНА № 4

1. **Сопка:** а) гора вулканічного походження, б) російський поет, в) місто в Болгарії.
2. **Гері Політ:** а) американський боксер, б) англійський музикант, в) провідник англійських комуністів.
3. **Бакшиш:** а) хабар, б) напій, в) турецький письменник.
4. **Таран:** а) старинна бойова машина, б) рязий кінь, в) місто в Канаді.
5. **Сараїні Хайду:** а) турецький міністер, б) індійська поетеса, в) італійський маляр.
6. **Франческа Кабріні:** а) італійська малярка, б) еспанський політик, в) американське свято.
7. **Манчестер Габдіян** — англійська газета: а) комуністична, б) консервативна, в) ліберальна.
8. **Го-Чі-Мін:** а) китаєць з гоміндану, б) китайський посол до США, в) комуністичний провідник Вьетнаму.
9. **Французька Народня Унія** — партія: а) Бідо, б) комуністів, в) де Голля.
10. **Капаблянка:** а) місто в північній Африці, б) шаховий майстер, в) еспанський маляр.
11. **Екзистенціалізм:** а) підстава існування,

- б) філософський напрямок у Франції, в) політична партія у США.

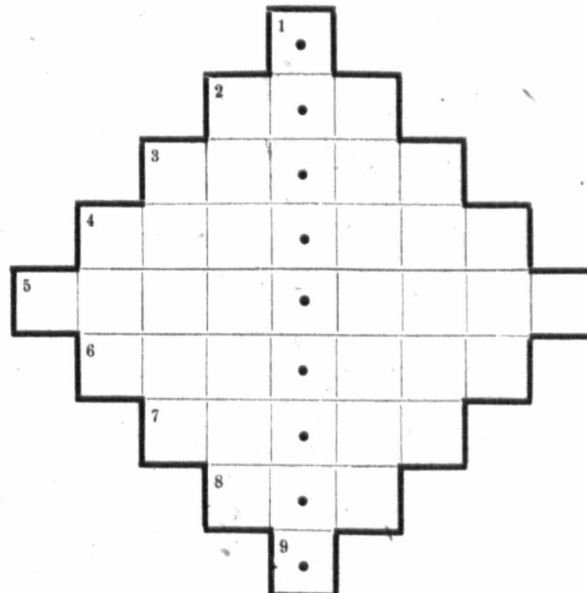
РОЗВ'ЯЗКА: 1а, 2в, 3а, 4а, 5б, 6в, 7в, 8в, 9б, 10б, 11в

ЧИ ЗНАЄТЕ НАПЕВНО:

1. Хто секретар Об'єднаних Націй: а) Генрі Спаак, в) Барух, в) Громико, г) Трігве Лі.
2. Майбутній республіканський кандидат на президента США? а) Гувер, б) Стесен, в) Айзенгауер, г) Трумен.
3. Хто з українських письменників написав «Попіл імперій»? а) Косач, б) Курпіта, в) Клен, г) Ковалів.
4. Теперішній головний командувач американської армії в Німеччині? а) Нерні, б) Кей, в) Клей, г) Тейлор.
5. Теперішній директор УНРР-и? а) Ля Гвардія, б) Рокс, в) ген. Морган, г) ген. Мек Артур.
6. Провідник французьких соціалістів? а) Бідо, б) Торез, в) Блюм, г) Де Голль.
7. Керівник англійської партії праці? а) Іден, б) Шов, в) Ляскі, в) Етлі.
8. Теперішній прем'єр Баварії? а) Гегнер, б) Ауербах, в) Егард, г) Льюріц.

РОЗВ'ЯЗКА: 1г, 2б, 3в, 4в, 5б, 6в, 7в, 8в, 9б

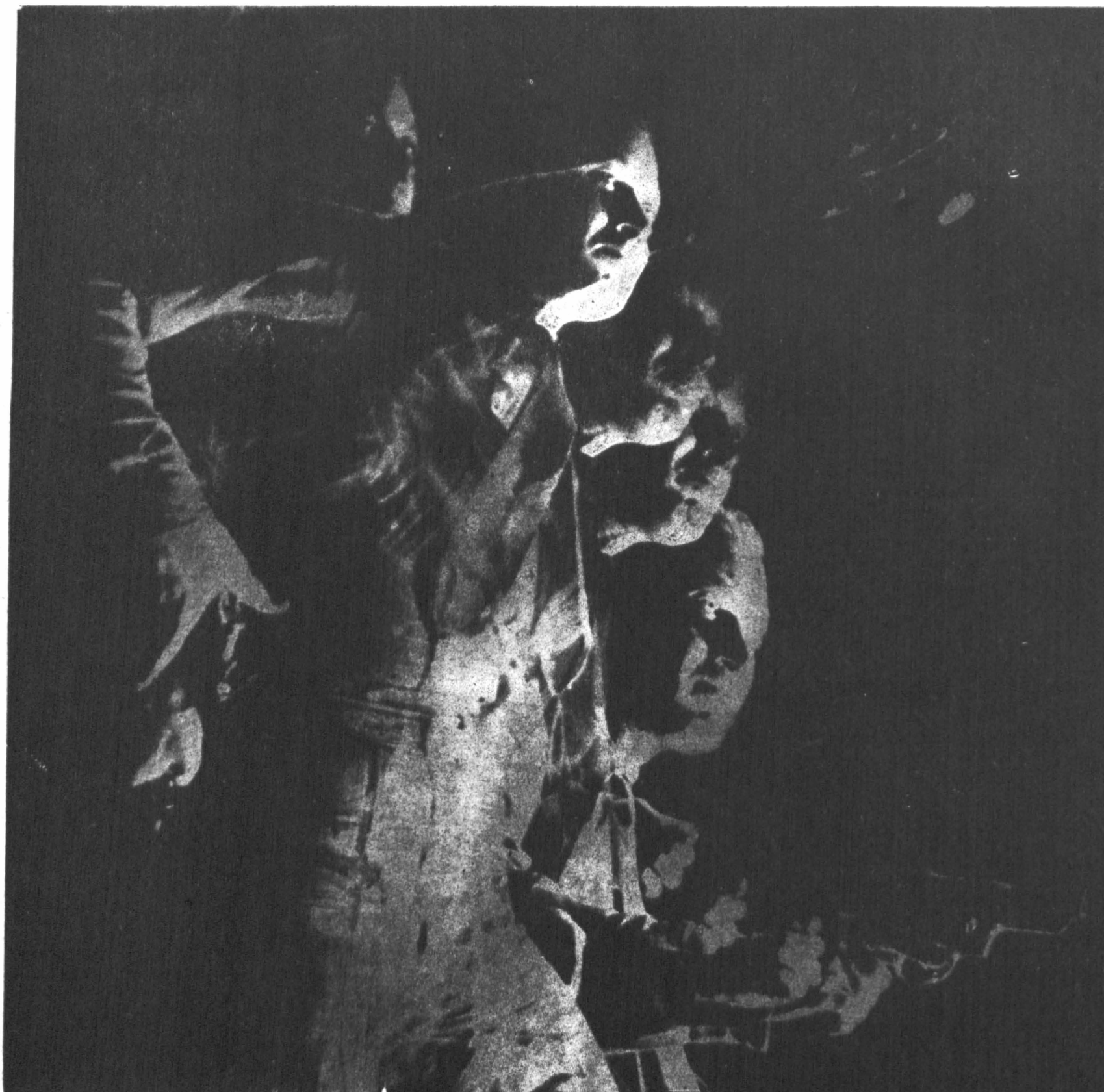
ЗАГАДКА-ФИГУРА № 2

1. Приголосний звук,
2. Живе у воді,
3. Інакше: багатство,
4. Спортовий майдан,
5. Пристань на Каспійському морі,
6. Дутий інструмент,
7. Динамічне наставлення людини,
8. Відомий укр. маляр-карикурист,
9. Голосний звук.

Читаючи доземно за хрестиками, одержите назву поеми Шевченка.

ДЕЛЬФ БРИС СТРІЛЯЄ

Ім'я цього стрільця — Дельф Бріс. Він має шанси прожити довше, ніж інші агенти Ф. Б. І. — його колеги в небезпечній праці. (Ф. Б. І. — Федеральне Бюро Розвідки США). Як показує наведене фото, рухи пана Бріс настільки швидкі, що він може впусти правою рукою срібного доляра з рівня свого обличчя, тією ж рукою висмикнути пістоля і вистрелити вже тоді, коли монета встигне впасти тільки до рівня його пояса.

Йому 39 років, з них дев'ять протекли на службі в Оклагамській поліції. Але свого мистецтва пан Бріс набув в основному на стрілецьких курсах Ф. Б. І. Правда, ніхто з 4.000 фахівців, що їх випустили курси, не досягнув таких наслідків, як він.

Стробоскопічні фотографії показують, як Ф. Б. І. модернізувала техніку стрільця старого Заходу. За словами пана Бріса, старий стиль розраховував на чотири рази: раз — покласти руку на пістоль; два — витягти його; три — націлитись. За четвертим треба було стріляти, але звичайно стрілець у цей час уже не був живий. Система Ф. Б. І. неподільна. Це суцільний петлюватий рух, яким стрілець вихоплює зброю, вимірює й стріляє.